

Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]

Vol 3, No 1 (2022)

AFIMEC

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ»

Ειρήνη Μυλωνά , Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός

doi: [10.12681/afiinmec.30073](https://doi.org/10.12681/afiinmec.30073)

To cite this article:

Μυλωνά Ε. , & Σοφός Α. (Λοΐζος) . (2022). ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ». *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 3(1). <https://doi.org/10.12681/afiinmec.30073>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
«Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών -
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ»

Ειρήνη Μυλωνά
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΔΠΜΣ
«Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός
Διαδικτυακής Εκπαίδευσης»
irene.milona@yahoo.com
eirmyl@primedu.uoa.gr

Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Isofos@aegean.gr

Abstract

The main theme of this educational film is the name of the very first university of Greece, the National and Kapodistrian University of Athens (NKUA) and “the story behind the name”. The name of the University is twofold and reveals a lot about its long history. Both the title “National” and the title “Kapodistrian” are the result of important evolution that took place for a whole century (1837-1932). The documentary also chronicles the rich educational work of Ioannis Kapodistrias, first governor of Greece, and the reasons why he chose not to proceed with the establishment of a university, the accusations of the opposition and finally the tragic event of his assassination.

Key-words: University, higher education, Ioannis Kapodistrias, Adamantios Korais, Athenian trilogy, educational documentary

Περίληψη

Κεντρικό θέμα της ταινίας¹ είναι η ονομασία του αρχαιότερου πανεπιστημίου της χώρας, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημιακού Αθηνών (ΕΚΠΑ) και η «ιστορία πίσω από το όνομα» αυτό. Η ονομασία του Πανεπιστημίου είναι διπλή και όπως προέκυψε από τη μελέτη των πηγών και την επεξεργασία του υλικού, φανερώνει πολλά για την πλούσια ιστορία του. Τόσο ο τίτλος «Εθνικό» όσο και ο τίτλος «Καποδιστριακό» είναι απόρροια σημαντικών εξελίξεων στη διάρκεια ενός αιώνα (1837-1932). Το ντοκιμαντέρ καταγράφει, επίσης, το πλούσιο εκπαιδευτικό έργο του Ιωάννη Καποδίστρια, πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας, και τους λόγους για τους οποίους δεν προχώρησε τότε στην ίδρυση Πανεπιστημίου, τις επιθέσεις της αντιπολίτευσης και τέλος, το τραγικό γεγονός της δολοφονίας του.

Λέξεις-κλειδιά: Πανεπιστήμιο, τριτοβάθμια εκπαίδευση, Ιωάννης Καποδίστριας, Αδαμάντιος Κοραΐς, αθηναϊκή τριλογία, εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ

¹ Trailer <https://bit.ly/2VITzZ0> | Ταινία: <https://bit.ly/3nCk5yJ>

1. Θεωρητική προσέγγιση

Το ΕΚΠΑ έχει μια μακρά κι ενδιαφέρουσα ιστορία, καθώς είναι το αρχαιότερο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, βρίσκεται στην πρωτεύουσα και αναπτύσσεται συγχρόνως με τη χώρα, αφού ιδρύθηκε λίγα μόλις χρόνια μετά την ανεξαρτησία της. Πολύ σύντομα, το Πανεπιστήμιο εξελίσσεται σε σημαντικό πυλώνα διαμόρφωσης εθνικής ταυτότητας αλλά και σε ενεργό παράγοντα κοινωνικών ζυμώσεων κι εξελίξεων, παράλληλα με τον προφανή και πρωτεύοντα θεσμικό του ρόλο, αυτόν της εκπαίδευσης επιστημόνων για τη στελέχωση της δημόσιας διοίκησης και του ιδιωτικού τομέα.

«Η ιστορία πίσω από το όνομα» του ΕΚΠΑ διατρέχει πολλά και κρίσιμα γεγονότα στη διάρκεια ενός ολόκληρου αιώνα. Τα περισσότερα από αυτά τα γεγονότα πραγματεύεται το βιβλίο ιστορίας της Γ' Γυμνασίου. Ως εκπαιδευτικό στόχο έθεσα να καταδειχτούν οι πολύπλοκες διαστάσεις των ιστορικών γεγονότων, η αξιολόγησή τους και η κριτική τους προσέγγιση. Η προσεκτική θέαση της ταινίας επιτρέπει στους μαθητές να συνδέσουν τα γεγονότα, να εμβαθύνουν στην προηγούμενη και τη νεοαποκτηθείσα γνώση, να προβληματιστούν, να εκφραστούν και να εξάγουν τα δικά τους συμπεράσματα.

Το μορφωτικό έργο του Ιωάννη Καποδίστρια, πάντα σε σχέση με τα γεγονότα που πραγματεύεται και το βιβλίο της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, θα μπορούσε να αποτελέσει από μόνο του θέμα για τη δημιουργία ντοκιμαντέρ. Ωστόσο, έκρινα ότι θα ήταν πιο ενδιαφέρον κι επιμορφωτικό, με πολλές δυνατότητες επέκτασης αν, εκτός από τη θεματολογία του βιβλίου, κινηθώ και προς μια διαθεματική προσέγγιση. Έτσι προέκυψε η ταινία «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Η ιστορία πίσω από το όνομα» η οποία δίνει τη δυνατότητα για πολυδιάστατες και πιο ουσιαστικές προσεγγίσεις επί του θέματος.

2. Είδος μιντιακού προϊόντος

Η ταινία ανήκει στην κατηγορία του ιστορικού εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ, με αφηγηματικό τρόπο έκφρασης και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά (βάσει του παιδαγωγικού πλαισίου που προτείνει ο Koumi). Πρόκειται για ένα οπτικοακουστικό έργο με προκαθορισμένη διάρκεια, το οποίο απευθύνεται σε συγκεκριμένη ομάδα θεατών/μαθητών. Τα γεγονότα που πραγματεύεται αλλά και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτό (π.χ. φωτογραφίες, μουσική, αφηγήσεις) είναι συγκεκριμένα και γίνονται εύκολα αναγνωρίσιμα από την ομάδα των θεατών, προκειμένου να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί σκοποί και οι εκπαιδευτικοί στόχοι του ντοκιμαντέρ. Ως επίλογο της εκπαιδευτικής ταινίας επέλεξα το χαρακτηριστικό της δραματικής παρουσίασης, δημιουργώντας έναν εικονικό διάλογο ανάμεσα στον Ιωάννη Καποδίστρια και τον Αδαμάντιο Κοραή με σκοπό τη μεγαλύτερη αμεσότητα η οποία συμπυκνώνει την ουσία της ταινίας στο τέλος και δίνει αφορμή για κριτική προσέγγιση και περαιτέρω εμβάθυνση.

3. Δομή της ταινίας

Η δομή της εκπαιδευτικής ταινίας διαρθρώνεται ως εξής: α) με την προσέλευση προσοχής η οποία επιτυγχάνεται από τα πρώτα κιάλας πλάνα, κυρίως με τα ερωτήματα που θέτει η αφηγήτρια on κάμερα, β) με την ένδειξη συνέχειας καθώς η αφήγηση off, σε συνδυασμό με τη μουσική, συνοδεύει τα γενικά πλάνα και τις φωτογραφίες που εμφανίζονται και δημιουργούν επιπλέον ενδιαφέρον για τη συνέχεια της ταινίας, γ) με τις παύσεις μεταξύ των πλάνων με σκοπό να διευκολυνθεί η παρακολούθηση και η βαθύτερη κατανόηση της ιστορίας, δ) με τις μεταβάσεις μέσα από τη διαφορετική μουσική υπόκρουση και την εναλλαγή ασπρόμαυρων κι έγχρωμων πλάνων, ε) με την ενίσχυση η οποία επιτυγχάνεται μέσα από διαφορετικές μαρτυρίες κι εναλλαγή αφηγήσεων on και off. Αποφεύγεται η πυκνότητα λέξεων-εικόνων και η γνωστική υπερφόρτωση, στ) με τη μουσική νοηματοδότηση καθώς επιλέχθηκαν τρία διαφορετικά, ελληνικά μουσικά θέματα, ισάριθμα για κάθε μέρος της ταινίας, όλα του ίδιου συνθέτη. Με τον τρόπο αυτό, το κάθε μέρος της ταινίας διακρίνεται και μέσω της μουσικής από το άλλο, ωστόσο η ταινία παραμένει αδιάσπαστη υφολογικά. Το γεγονός αυτό βοηθά στην κινητοποίηση του συναισθήματος του θεατή και στη μεγαλύτερη εμπάθυνση κατά τη θέαση.

Το «κεφάλαιο Καποδίστριας» της ελληνικής ιστορίας είναι ευρύτατο και πολυδιάστατο. Ωστόσο, αναζητούσα έναν τρόπο προσέγγισης που να μην παραπέμπει ευθέως στην ύλη του σχολικού βιβλίου αλλά να οδηγεί σε αυτή μέσα από ένα άλλο μονοπάτι, με τρόπο περισσότερο διαθεματικό. Έτσι, προέκυψε η ιδέα για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο. Επέλεξα να εστιάσω στην εκπαιδευτική πολιτική του Καποδίστρια μέσα από την ύλη της Γ' Γυμνασίου γιατί ήταν προτιμότερο να απευθυνθώ σε μαθητές τους οποίους, ηλικιακά, τους απασχολεί πιο επιτακτικά το ζήτημα του επαγγελματικού προσανατολισμού, οπότε μέσω της ταινίας (το θέμα της οποίας αφορούσε συγχρόνως και το ΕΚΠΙΑ) δόθηκε η δυνατότητα να εισαχθούν και στην έννοια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

4. Μαθησιακό αντικείμενο

Στο Δ' κεφάλαιο, ενότητα 17, του βιβλίου της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, με τίτλο Ο Ι. Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831), αναγράφεται το εξής: «*Ο Καποδίστριας πίστευε ότι στη δεδομένη στιγμή η εκπαίδευση θα έπρεπε να παρέχει, πρώτα απ' όλα, βασικές γνώσεις και επαγγελματική κατάρτιση. Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν προχώρησε τότε στην ίδρυση πανεπιστημίου*».

Η φράση αυτή έδωσε το έναυσμα για να πραγματοποιηθεί η εκπαιδευτική ταινία, μέσα από την οποία οι μαθητές της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής βαθμίδας θα έχουν την ευκαιρία -ίσως την πρώτη από το ξεκίνημα της ακαδημαϊκής τους πορεία- να γνωρίσουν το Πανεπιστήμιο ως φορέα ανώτατης εκπαίδευσης αλλά και ως σημαντικό πυλώνα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της χώρας. Επιπρόσθετα, θα εμπιθύνουν στην εκπαιδευτική πολιτική του Ι. Καποδίστρια, στους λόγους που δεν προχώρησε τότε στην ίδρυση πανεπιστημιακού ιδρύματος και στο αν αυτοί οι λόγοι τεκμηριώνονται από τα ιστορικά γεγονότα της εποχής.

Η πρώτη διάσταση του θέματος αφορά την ιστορική αναδρομή και αυτή πραγματεύεται το πρώτο μέρος της ταινίας. Παρακολουθούμε πότε έγινε η δημιουργία του πρώτου Πανεπιστημίου, ποια η στέγη, η ονομασία, οι σχολές του, οι φοιτητές και η εξέλιξή του στο πέρασμα των ετών, μέχρι το 1932 οπότε καθιερώνεται η σημερινή του ονομασία.

Η δεύτερη διάσταση του θέματος αφορά στην προσθήκη του ονόματος «Καποδιστριακό». Παρά τη μη ίδρυση Πανεπιστημίου από τον Ι. Καποδίστρια και το αρνητικό κλίμα εναντίον του -ακόμα και μετά θάνατον- ο τίτλος αυτός προστίθεται στην ονομασία του Ιδρύματος εξαιτίας του τεράστιου κληροδοτήματος Δόμπολη και του όρου που εκείνος έθεσε.

Η τρίτη διάσταση, τέλος, περιλαμβάνει το πολυδιάστατο μορφωτικό έργο του Καποδίστρια για τη συγκρότηση Παιδείας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος. Αυτή τη διάσταση πραγματεύεται το δεύτερο μέρος της ταινίας όπου καταγράφονται αναλυτικά τα σχολεία και τα μορφωτικά ιδρύματα που δημιούργησε ο Κυβερνήτης (έστω κι αν σε αυτά δεν συμπεριλαμβάνονταν, αρχικά, η ίδρυση Πανεπιστημίου), η κόντρα με τον Αδαμάντιο Κοραή και φυσικά το γεγονός της δολοφονίας του.

Η ταινία ολοκληρώνεται με ένα φανταστικό διάλογο (debate) ανάμεσα στον Καποδίστρια και τον Κοραή με φόντο τα Προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών.

5. Εκπαιδευτικός σχεδιασμός

Για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό επιλέχθηκε ως ομάδα αναφοράς οι μαθητές της Γ' τάξης του Γυμνασίου, συνεπώς ηλικιακά θα λέγαμε ότι απευθύνεται σε μαθητές 14+. Στο βιβλίο της ιστορίας της συγκεκριμένης τάξης, στη Δ' Ενότητα και στο κεφάλαιο 17, το οποίο τιτλοφορείται «ο Ιωάννης Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας 1828-1831», γίνεται ξεχωριστή αναφορά στις προτεραιότητες που έθεσε ο Κυβερνήτης όσον αφορά την εκπαίδευση, με καταγραφή των σχολείων που ίδρυσε. Έτσι οι μαθητές, μέσα από τη θέαση της ταινίας και την υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, θα αναζητήσουν το σπουδαίο μορφωτικό έργο του Ιωάννη Καποδίστρια.

Επίσης, σε άλλα κεφάλαια του βιβλίου γίνεται λόγος για τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό και τους εκπροσώπους του, για τον Όθωνα και την έξωσή του από την εξουσία, για τη διανομή των εθνικών γαιών, για την πτώχευση του 1893 κ.ά. τα οποία αναφέρονται στην ταινία, έστω κι αν δεν αποτελούν το κεντρικό της θέμα. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν και σε άλλα ιστορικά γεγονότα σχετικά με το γνωστικό τους αντικείμενο και να επιτύχουν ευκολότερα τη διασύνδεση τους.

Σκηνές	Παιδαγωγικός στόχος - μαθητές	Δραστηριότητες
Πριν τη θέαση	Να εντοπίσουν τους τρόπους προσέγγισης του κοινού μιας ταινίας μέσω της αφίσας της.	Δραστηριότητα 1
Πριν τη θέαση	Να εντοπίσουν τους τρόπους προσέγγισης του κοινού μιας ταινίας μέσω του τρέιλερ.	Δραστηριότητα 2

8-12	Να γνωρίσουν την ιστορική και πολιτιστική αξία της πρώτης στέγης του Πανεπιστημίου, αλλά και τη σημερινή του λειτουργία ως μουσείου.	Δραστηριότητα 3
13-16	Να γνωρίσουν σχολές και πανεπιστημιακά τμήματα και να φανταστούν σε ποια σχολή θα ήθελαν να σπουδάσουν και γιατί.	Δραστηριότητα 4
22-25	Να δώσουν παραδείγματα από άλλες φοιτητικές κινητοποιήσεις που οδήγησαν σε πολιτικές ή κοινωνικές εξελίξεις.	Δραστηριότητα 5
26	«Τούτο το παλατάκι, θα φάει εκείνο το παλάτι...». Με αφορμή τη φράση του Θ. Κολοκοτρώνη, να συσχετίσουν τις κοινωνικές εξελίξεις με την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου του λαού.	Δραστηριότητα 6
55	Το τέχνασμα της πατάτας. Να κατανοήσουν την αξία της πρακτικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, ακόμα και για τους αγρότες.	Δραστηριότητα 7
57	Να δημιουργηθεί χρονολόγιο με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα του Καποδίστρια. Να συνοψίσουν και να ταξινομήσουν τις πληροφορίες που άντλησαν από την ταινία.	Δραστηριότητα 8
58-61	Το μουσείο αρχαιοτήτων Αίγινας: να περιγράψουν τα εκθέματα του μουσείου που παρουσιάζονται στην ταινία.	Δραστηριότητα 9
58-61	Το μουσείο αρχαιοτήτων Αίγινας και η αρχαιοκαπηλία. Να κατανοήσουν γιατί αποτέλεσε προτεραιότητα του Καποδίστρια και να αναδεικνύουν τα δικά τους συναισθήματα για το πρόβλημα της αρχαιοκαπηλίας	Δραστηριότητα 10
65-68	Το Πανεπιστήμιο μήλον της έριδος. Να αξιολογήσουν τη μη ίδρυση Πανεπιστημίου από τον Κυβερνήτη και τον χαρακτηρισμό «φωτοσβέστης».	Δραστηριότητα 11
69-70	Ρήγας και Κοραής ανασηκώνουν την Ελλάδα. Να εισαχθούν στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό, στα χαρακτηριστικά του και να γνωρίσουν τους εκπροσώπους του.	Δραστηριότητα 12
84-88	Ο ηρωικός Μιαούλης και η ανατίναξη των ελληνικών πλοίων. Να προσεγγίσουν και την άλλη, την πιο σκοτεινή πλευρά των ηρώων της επανάστασης.	Δραστηριότητα 13
Μετά τη θέαση	Διαλογική αντιπαράθεση (debate) Καποδίστρια – Μιαούλη. Να συνθέσουν λόγο και αντίλογο, στοχαζόμενοι σε νοητικές καταστάσεις και χρησιμοποιώντας επιχειρήματα.	Δραστηριότητα 14

Επιπλέον υλικό	Η περίφημη αθηναϊκή τριλογία, μέρος της οποίας είναι και η Πρυτανεία του ΕΚΠΑ. Να αναγνωρίζουν την αξία τα νεοκλασικών κτιρίων ως μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.	Δραστηριότητα 15
----------------	---	------------------

Η κατανομή των δραστηριοτήτων έχει ως εξής:

2 δραστηριότητες **οπτικοακουστικής παιδείας** (1, 2)

5 δραστηριότητες **ανάπτυξης συναισθημάτων** (4, 6, 10, 13, 14)

7 δραστηριότητες **γνωστικού περιεχομένου** (3, 5, 7, 8, 9, 11, 12)

1 δραστηριότητα **επιπλέον γνωστικού περιεχομένου** για περαιτέρω ενασχόληση με το αντικείμενο (15)

Συνολική διάρκεια και των 15 εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων είναι τα 180 λεπτά (3 ώρες).

Η θέαση της ταινίας διαρκεί 18 λεπτά ακριβώς. Η πλαισίωσή της, όμως, με τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες οδηγεί σε εκτενή μελέτη του θέματος, η οποία διαρκεί συνολικά 7 διδακτικές ώρες + 1 (προαιρετική).

6. Εκπαιδευτική αξιοποίηση

Η εκπαιδευτική ταινία «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Η ιστορία πίσω από το όνομα» εντάσσεται πρωτίστως στο διδακτικό αντικείμενο της Ιστορίας. Ωστόσο, μπορεί να αξιοποιηθεί στο μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Γ' Γυμνασίου, αλλά και ως προέκταση επαγγελματικού προσανατολισμού.

Οι στόχοι είναι γνωστικού περιεχομένου και ανάπτυξης συναισθημάτων κι εμφανίζονται αναλυτικά στο storyboard που περιλαμβάνει και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Παράλληλα, οι συνοδευτικές δραστηριότητες εξυπηρετούν και στόχους οπτικοακουστικής παιδείας αλλά κι επιπλέον γνωστικού περιεχομένου για περαιτέρω επέκταση.

Η θέαση της ταινίας, όπως προαναφέραμε, διαρκεί 18 λεπτά και η πλαισίωσή της με τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες οδηγεί σε εκτενή μελέτη του θέματος που διαρκεί συνολικά 7 διδακτικές ώρες + 1 προαιρετική. Με βάση αυτά τα δεδομένα, αναπτύσσουμε δύο προτάσεις για την εκπαιδευτική αξιοποίηση της ταινίας, μία που αφορά τη δια ζώσης διδασκαλία στην τάξη και μία για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Πρόταση 1: διδασκαλία στην τάξη

Η πλήρης αξιοποίηση της ταινίας στην τάξη ακολουθεί την παρακάτω πορεία:

1 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 1, 2	Γενικές αρχές οπτικοακουστικής παιδείας - Θέαση ταινίας και σύντομος σχολιασμός
2 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 3, 4	Με θέαση αντίστοιχων σκηνών
3 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 5, 6	Με θέαση αντίστοιχων σκηνών
4 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 7, 8	Με θέαση αντίστοιχων σκηνών
5 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 9, 10, 11	Με θέαση αντίστοιχων σκηνών
6 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητες 12, 13	Με θέαση αντίστοιχων σκηνών
7 ^η διδακτική ώρα	Δραστηριότητα 14	Επίλογος - σχολιασμός
8 ^η διδακτική ώρα – προαιρετική	Δραστηριότητα 15	Επιπλέον γνωστικού περιεχομένου

Πρόταση 2: εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Στην περίπτωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης θα αξιοποιηθεί ένα μέρος της ταινίας και συγκεκριμένα οι σκηνές 42-67, διάρκειας 3:09, που αφορούν στο εκπαιδευτικό έργο του Ιωάννη Καποδίστρια.

Για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θα δημιουργηθεί ένα ηλεκτρονικό μάθημα, διάρκειας 15 λεπτών, υλοποιημένο στο HTML5 authoring tool H5p. Η οργάνωση περιεχομένου του μαθήματος θα είναι γραμμική.

Θα αναπτυχθεί μια μικρή εισαγωγή βιντεοπαρουσίασης με σύντομες οδηγίες προς τον μαθητή. Στη συνέχεια, ακολουθεί η θέαση συγκεκριμένων σκηνών της ταινίας, διάρκειας 3:09. Μόλις ο μαθητής ολοκληρώσει το σύντομο αυτό βίντεο, πηγαίνει στο επόμενο βήμα που είναι ένα τεστ με ερωτήσεις («σωστό ή λάθος», «πολλαπλής επιλογής» κ.ά). Με την ολοκλήρωση του τεστ, θα προκύπτει η συνολική βαθμολογία.

Το ηλεκτρονικό μάθημα θα αφορά μαθητές της Γ' Γυμνασίου και θα εντάσσεται στην εξ αποστάσεως διδασκαλία του κεφαλαίου 17, με τίτλο «ο Ιωάννης Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας 1828-1831».

Παραδείγματα εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

Ενδεικτικά αναφέρονται τρία (3) παραδείγματα δραστηριοτήτων, ένα για κάθε κατηγορία, όπως οπτικοακουστικής παιδείας, γνωστικού περιεχομένου, και ανάπτυξης συναισθημάτων. Πιο αναλυτικά:

A) Παράδειγμα δραστηριότητας Οπτικοακουστικής Παιδείας (Δραστηριότητα 2)

- Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης: 10'

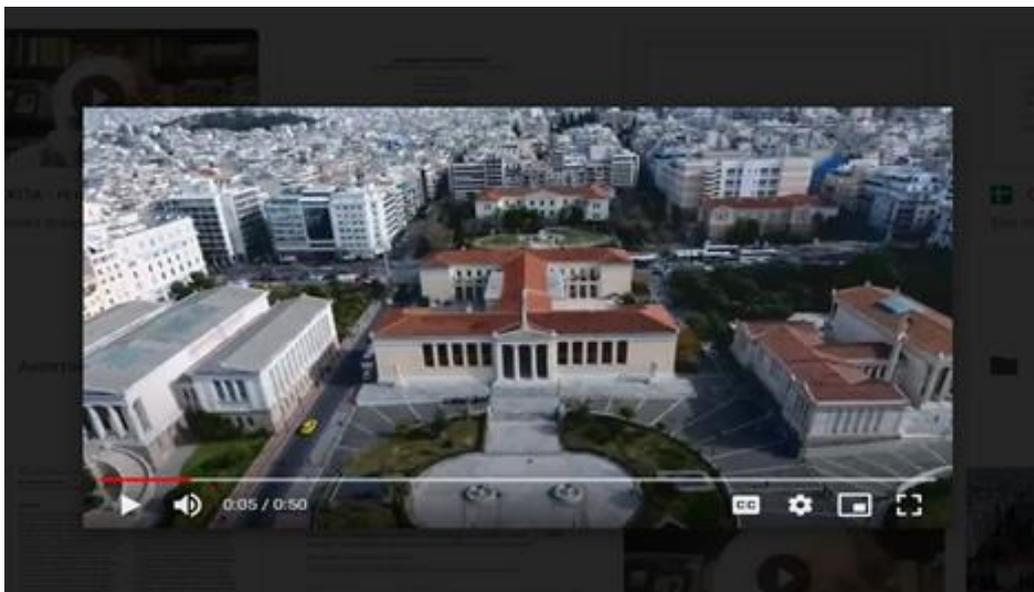
- Πλάνα: Πριν τη θέαση

- Στόχος: Οι μαθητές να είναι σε θέση να υποθέτουν και να ερμηνεύουν το περιεχόμενο του τρέιλερ της ταινίας.

- Περιγραφή: Οι μαθητές καλούνται να δουν το τρέιλερ της ταινίας, να εντοπίσουν με ποιον τρόπο επιδιώκει να προκαλέσει το ενδιαφέρον του θεατή και στη συνέχεια να διατυπώσουν συλλογισμούς σε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Φύλλο εργασίας:

Το τρέιλερ είναι έτσι δομημένο ώστε να προσελκύει το ενδιαφέρον του θεατή και να τον προκαλεί να θέλει να δει την ταινία. Είναι σαν μια πολύ σύντομη περίληψη που όμως δημιουργεί αιγισματική ατμόσφαιρα και αφήνει αναπάντητα ερωτήματα.

Με βάση αυτές τις πληροφορίες, παρακολούθησε το τρέιλερ της ταινίας «Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Η ιστορία πίσω από το όνομα» <https://bit.ly/2VITzZ0> και συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

Πετυχαίνει το τρέιλερ να παρουσιάσει τις βασικές πληροφορίες της ταινίας;	
Γιατί πιστεύεις ότι τα τελευταία πλάνα περνάνε γρήγορα σε σχέση με τα πρώτα;	
Πώς κρίνεις τη μουσική υπόκρουση σε σχέση με το θέμα της ταινίας;	
Τι συναισθήματα σου προκαλεί το τρέιλερ;	
Σε κάνει να θες να παρακολουθήσεις την ταινία;	

B) Παράδειγμα δραστηριότητας Γνωστικού Περιεχομένου (Δραστηριότητα 3)

- Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης: 10'

- Πλάνα: 8-12

- Στόχος: Να γνωρίσουν την ιστορική και πολιτιστική αξία της πρώτης στέγης του Πανεπιστημίου, να συγκεντρώσουν πληροφορίες και να τις αξιοποιήσουν κατά τη συγγραφή ενός σύντομου κειμένου.

- Περιγραφή: Στο φύλλο εργασίας 3, παρουσιάζεται στους μαθητές μία εικόνα από το εσωτερικό του Μουσείου Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και το link της επίσημης ιστοσελίδας. Οι μαθητές καλούνται να περιγηθούν ηλεκτρονικά και να καταγράψουν όσα αποκόμισαν σχετικά με την ιστορία του κτιρίου, την αρχιτεκτονική του, τα εκθέματα κ.ά.

Φύλλο εργασίας:

Το μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το **Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών** στεγάζεται στο κτήριο που είναι γνωστό ως «Οικία Κλεάνθους» ή «Παλιό Πανεπιστήμιο».

Μπορείς να επισκεφθείς δια ζώσης το Μουσείο ή την ηλεκτρονική του σελίδα <http://www.historymuseum.uoa.gr/to-moyseio.html> και να καταγράψεις σε ένα σύντομο κείμενο, την ιστορία του κτιρίου, την αρχιτεκτονική του, τις διάφορες χρήσεις του στο πέρασμα των χρόνων, τα εκθέματα που περιλαμβάνει και τι ήταν αυτό που σε εντυπωσίασε περισσότερο από την περιήγησή σου.

Γ) Παράδειγμα δραστηριότητας Ανάπτυξης Συναισθημάτων (Δραστηριότητα 10)

- Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης: 10'
- Πλάνα: 58-61
- Στόχος: Να εισαχθούν στο ζήτημα της αρχαιοκαπηλίας στο παρελθόν και στο παρόν και να αναδεικνύουν τα δικά τους συναισθήματα για το φαινόμενο.
- Περιγραφή: Οι μαθητές θα διερωτηθούν για το πρόβλημα της αρχαιοκαπηλίας και θα προβούν σε αναλύσεις κι εκτιμήσεις σχετικά με την απόφαση του Καποδίστρια να προβεί στη δημιουργία μουσείου. Επίσης, θα αναδείξουν επιπλέον διαστάσεις του προβλήματος της αρχαιοκαπηλίας. Τις σκέψεις τους θα καταγράψουν στο φύλλο εργασίας 10.

Φύλλο εργασίας:

Το μουσείο αρχαιοτήτων Αίγινας ιδρύθηκε από τον Ιωάννη Καποδίστρια στις 21 Οκτωβρίου 1829. Η απόφαση του Κυβερνήτη να θέσει σε προτεραιότητα την ίδρυση ενός τέτοιου μουσείου, ξένισε πολλούς οι οποίοι δεν αντιλαμβάνονταν τότε την αναγκαιότητά του. Με βάση τα όσα αναφέρονται στην ταινία κατάγραψε τις δικές σου απόψεις σχετικά με τα εξής:

- Θεωρείς ότι ήταν αναγκαία ή όχι η απόφαση του Καποδίστρια να ιδρύσει μουσείο αρχαιοτήτων και γιατί;
- Τι αισθήματα σου προξενεί το φαινόμενο της αρχαιοκαπηλίας;
- Πιστεύεις ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στο τότε και στο τώρα; Αν ναι, ανέφερε μερικές.

7. Διαδικασία παραγωγής και υλοποίησης

Για τους σκοπούς του μαθήματος και προκειμένου να προσεγγίσω διαθεματικά το εκπαιδευτικό έργο του Ιωάννη Καποδίστρια, αποφάσισα να χρησιμοποιήσω τα οπτικοακουστικά μέσα για να παρουσιάσω αυτή την πτυχή της Ιστορίας.

Η ταινία πραγματοποιήθηκε εξ ολοκλήρου από την υπογράφουσα την εργασία, καθώς ο σχεδιασμός, το σενάριο, η σκηνοθεσία, οι λήψεις, το μοντάζ, τα κείμενα, η παρουσίαση, η αφήγηση και η επιλογή της μουσικής επένδυσης έγιναν από την ίδια.

Στα μέσα παραγωγής που χρησιμοποίησα περιλαμβάνονται τα εξής:

- το κινητό μου τηλέφωνο Samsung A71 android (το είχα)
- το gimbal Zhiyun Smooth X (το προμηθεύτηκα για την εργασία)
- ένα εξωτερικό μικρόφωνο για ηχογράφηση αφηγήσεων on σε εξωτερικό χώρο και αφηγήσεων off σε εσωτερικό χώρο (το είχα)
- ένα holder κινητού, μάρκας Baseus (το προμηθεύτηκα για την εργασία, δεν το χρησιμοποίησα καθόλου).

Σύμφωνα με το σενάριο, έπρεπε να γίνουν συνεντεύξεις με δύο ή τρεις επιστήμονες Ιστορικούς οι οποίοι θα αναφέρονταν στα γεγονότα που πραγματεύεται η ταινία. Επειδή, όμως, οι περιορισμοί της πανδημίας ίσχυαν ακόμα σε μεγάλο βαθμό, πραγματοποίησα μόνο μία συνέντευξη κι αυτή εξ αποστάσεως, μέσω zoom, με τον αναπληρωτή καθηγητή Ιστορίας του ΕΚΠΑ, κ. Ευάγγελο Καραμανωλάκη, τον οποίο κι ευχαριστώ θερμά για την εγκάρδια συμμετοχή του. Το κενό των υπολοίπων συνεντεύξεων κάλυψα με αποσπάσματα αφηγήσεων του ιστορικού Θάνου Βερέμη, στο πλαίσιο του ντοκιμαντέρ «Μεγάλοι Έλληνες» του ΣΚΑΪ, αφιερωμένο στον Ιωάννη Καποδίστρια.

Για το μοντάζ χρησιμοποίησα το λογισμικό OpenShot. Στην αρχή, κάνοντας δοκιμές με τους τίτλους της ταινίας, αντιμετώπισα πρόβλημα κι έτσι χρησιμοποίησα -για λίγο μόνο- και το Video Editor της Microsoft, κυρίως στους τίτλους έναρξης. Το OpenShot είναι απλό, πολύ εύχρηστο, με σημαντικές δυνατότητες και τελικά έμεινα ευχαριστημένη από αυτό.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετώπισα ήταν με τις μεταβάσεις του ήχου καθώς στις περισσότερες σκηνές της ταινίας συνυπάρχουν η αφήγηση off και η μουσική, η οποία δυστυχώς επικάλυπτε τη φωνή όταν έπρεπε να χρησιμοποιήσω τη λειτουργία «βαθμιαία είσοδο/έξοδο» σε μουσικό κλιπ. Έπειτα από πολλές δοκιμές και ηχογραφήσεις, τελικά εντόπισα το πρόβλημα το οποίο εμφανιζόταν χωρίς καμία απολύτως ένδειξη και το έλυσα χρησιμοποιώντας ένα τέχνασμα στο μοντάζ.

Ένα ακόμα πρόβλημα που συνάντησα ήταν στη διαμόρφωση των τίτλων. Το εντόπισα γρήγορα κι έδωσα λύση, χρησιμοποιώντας το PowerPoint με τον τρόπο που είχαμε διδαχθεί στις πρώτες συνεδρίες του μαθήματος του μεταπτυχιακού. Στους τίτλους έναρξης θέλησα να προσθέσω ήχο πληκτρολόγησης τον οποίο δεν ήξερα πώς θα βρω. Τότε σκέφτηκα να ηχογραφήσω πληκτρολογώντας η ίδια στον υπολογιστή μου και μετά να προσθέσω τον ήχο στους τίτλους έναρξης, όπως κι έκανα.

Δυσκολία αντιμετώπισα και με τους υπότιτλους τους οποίους έπρεπε να προσθέσω σε φωτογραφίες ή λήψεις, όπως ονόματα, χρονολογίες κλπ. Το μέγεθος της γραμματοσειράς στο OpenShot ήταν πάρα πολύ μεγάλο και παρά τις προσπάθειές μου δεν άλλαζε, με αποτέλεσμα τα γράμματα να φαίνονται υπερμεγέθη.

Δυσκολίες συνάντησα και με το gimbal. Αν κι έχει πολλές δυνατότητες, ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποιούσα το συγκεκριμένο εργαλείο και δυσκολευόμουν να το χειριστώ αποτελεσματικά. Επίσης, από την εμπειρία πλέον, διαπίστωνα ότι ένα μπούμαν είναι απαραίτητο, είτε για εσωτερικές είτε για εξωτερικές ηχογραφήσεις, ώστε να περιοριστούν οι ενοχλητικοί βόμβοι.

Τέλος, θα ήθελα να αναφερθώ και στη μουσική η οποία είναι του Γιάννη Μαρκόπουλου. Η επιλογή μουσικού θέματος με απασχόλησε ιδιαίτερα καθώς ήθελα να χαρακτηρίζεται από έντονη ελληνικότητα αφού η ταινία πραγματεύεται γεγονότα της ελληνικής ιστορίας. Μέσα από πολλές αναζητήσεις Ελλήνων συνθετών, ανακάλυψα το «Concerto Rhapsody» κι αμέσως κατέληξα σε αυτό. Συνέχισα να αναζητώ συνθέσεις του ίδιου για να κρατήσω ενιαίο το μουσικό ύφος κι έτσι εντόπισα τον «Ερωτόκριτο», με τον οποίο ξεκινάει η ταινία. Για τους τίτλους τέλους, το μουσικό

θέμα ήταν πλέον δεδομένο καθώς τα «Μαλαματένια λόγια» είναι αγαπημένο τραγούδι από παλιά, μόνο που στην ταινία προτίμησα την ορχηστρική σύνθεση.

Συμπεράσματα

Η επιλογή να δημιουργήσω την εκπαιδευτική ταινία εξ ολοκλήρου μόνη μου ήταν δεδομένη και συνειδητή κι έγινε αφενός γιατί ήθελα να ασχοληθώ με το θέμα που με ενδιέφερε κι αφετέρου γιατί ήταν μια παλιά επιθυμία και τώρα μου δινόταν η ευκαιρία να την πραγματοποιήσω. Εξ αρχής, λοιπόν, είχα πάρει την απόφαση αυτή ώστε να δοκιμαστώ σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, αν και ομολογώ ότι δεν μπορούσα να φανταστώ τον όγκο της δουλειάς τότε. Ωστόσο, αισθάνομαι απόλυτα δικαιωμένη με την απόφασή μου.

Ήταν μια συναρπαστική εμπειρία, με εμπόδια και αγωνίες και είμαι ικανοποιημένη που την έφερα σε πέρας. Χρειαζόταν μεθοδικότητα, οργάνωση και πάνω από όλα αφοσίωση. Κάθε μέρα μάθαινα κάτι καινούργιο, κάθε μέρα πετύχαινα κάτι μικρό!

Για όλα τα παραπάνω, πιστεύω ότι έχω πετύχει τον αρχικό μου στόχο. Προσωπικά, μέσα από αυτή την πολύτιμη εμπειρία, αισθάνομαι πιο δημιουργική ως εκπαιδευτικός. Μου δόθηκε η δυνατότητα να προσεγγίσω την εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από άλλα μονοπάτια, πιο σύγχρονα και πιο κοντά στα ενδιαφέροντα του μαθητή. Μονοπάτια τα οποία μπορούν να σε πάνε μακριά και να διευρύνουν πολύ τον ορίζοντα, προσφέροντας απεριόριστες δυνατότητες για ουσιαστική και ολόπλευρη μάθηση και καλλιέργεια των πνευματικών δυνατοτήτων, τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών.

Βιβλιογραφία

- Δασκαλάκη, Α. Β. (1958). *Κοραής και Καποδίστριας - οι κατά του κυβερνήτου λίβελλοι*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείο Λαβύρινθος.
- Δαφνής, Γ. (2021). *Ιωάννης Α. Καποδίστριας - Η γένεση του ελληνικού κράτους* (Τόμ. Α'). Αθήνα: Το Βήμα.
- Δαφνής, Γ. (2021). *Ιωάννης Α. Καποδίστριας - Η γένεση του ελληνικού κράτους* (Τόμ. Β'). Αθήνα: Το Βήμα.
- Σοφός, Α. (2015). *Σχεδιάζοντας σενάρια διδασκαλίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ηλεκτρονικές πηγές

- (χ.χ.). Ανάκτηση από Ψηφιακό Αρχείο Ιωάννη Καποδίστρια: <https://kapodistriias.digitalarchive.gr/aik.php>
- (χ.χ.). Ανάκτηση από Μουσείο Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών: <http://www.historymuseum.uoa.gr/>
- (χ.χ.). Ανάκτηση από Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: https://www.uoa.gr/to_panepistimio/
- (χ.χ.). Ανάκτηση από Αρχαιολογία online: <https://www.archaiologia.gr/>

- (χ.χ.). Ανάκτηση από Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων: <https://bit.ly/3eCwKfO>
- Βασιλόπουλος, Χ. (Σκηνοθέτης). (ΕΡΤ 2012-2013). *Η Μηχανή του χρόνου - Ιωάννης Καποδίστριας, ο διπλωμάτης* [Ταινία].
- Βασιλόπουλος, Χ. (Σκηνοθέτης). (ΕΡΤ 2012-2013). *Η Μηχανή του χρόνου - Ιωάννης Καποδίστριας, τα σύνορα* [Ταινία].
- Βερέμης, Θ. (2020, Σεπτέμβριος 27). *Ο Θάνος Βερέμης γράφει για τη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια. Ανάκτηση από LiFO: <https://bit.ly/2UllExz>*
- Βερέμης, Θ. (Σκηνοθέτης). (ΣΚΑΪ 2009). *Ιωάννης Καποδίστριας - Μεγάλοι Έλληνες* [Ταινία].
- ΕΡΤ, Ιστορικό Αρχείο. (χ.χ.). *Γεγονότα δεκαετίας 1970* [Ταινία].
- Ευαγγελάκου, Κ. (Σκηνοθέτης). (2017). *ΕΚΠΑ το χρονικό μιας διαδρομής 1837 - 2017* [Ταινία].
- Ηροδότου, Κ. (2020, Μάιος 10). *Κοραΐς και Καποδίστριας: ένα κείμενο που θεωρείται χαμένο. Ανάκτηση από tvxs Ανεξάρτητη Ενημέρωση: <https://bit.ly/3rrquN9>*
- Ιστορία - 1821-2021: 200 Χρόνια Ανεξαρτησίας και Μνήμης*. (χ.χ.). Ανάκτηση από OFFLINE POST: <https://bit.ly/36VaJ7D>
- Ιωάννης Δόμπολης, ο φλογερός εραστής της Παιδείας* <https://bit.ly/2W73Uhm>
- Μουρατίδου, Έ. (2020, Ιούλιος 16). *Στη Μηχανή του Χρόνου - Από τον Καποδίστρια στον Τρικούπη. Ανάκτηση από Ιστολόγιο 1ου Γυμνασίου Καλαμαριάς - Φίλοι του λόγου: <https://bit.ly/2VWmoRr>*
- Ντάνης, Κ. (Σκηνοθέτης). (2018). *Αστικό Τοπίο - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών* [Ταινία].
- Ο Ι. Καποδίστριας ως Κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831)*. (χ.χ.). Ανάκτηση από Φωτόδεντρο: <https://bit.ly/3kDIZho>
- Παπαθανασόπουλος, Γ. Ν. (2017, Σεπτέμβριος 26). *Ο Ιωάννης Καποδίστριας και η σημερινή πραγματικότητα. Ανάκτηση από Ελεύθερη Ζώνη: <http://elzoni.gr/html/ent/122/ent.78122.asp>*
- Παπανικήτας, Β. Τ.-Μ. (Σκηνοθέτης). (2017). *Επωνύμως ΕΡΤ - 180 χρόνια Πανεπιστήμιο Αθηνών* [Ταινία].
- Πρόδρομος, Π. (2017, Δεκέμβριος 3). *Η Καποδιστριακή Εκπαιδευτική Πολιτική. Ανάκτηση από Φιλολογικός Ιστότοπος: <https://bit.ly/2VWqLMI>*
- Σαρρής, Γ. (Σκηνοθέτης). (OPEN TV 2021). *Και εγένετο Ελλάς - Επεισόδιο 14 - Η ζωή και το έργο του Ιωάννη Καποδίστρια* [Ταινία].
- Σκλαβούνος, Γ. (2021, Μάρτιος 12). *Καποδίστριας - Κοραΐς. Ανάκτηση από Σαλαμινίων Βήμα: <https://bit.ly/36Lpj1C>*
- Χρήστος Λούκος, Βγένα Α. Βαρθολομαίου. (1976-1977). *Ευρετήριο των επιστολών του Ι. Καποδίστρια. Ανάκτηση από <https://bit.ly/2V01IYe>*

Πίνακας ταινίας

 <p>Διδραμιακό ΠΜΣ Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Διαδικτυακής Εκπαίδευσης</p> <p>Εκπαιδευτικό ντοκιμαντέρ</p> <p>Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών <i>Η ιστορία πίσω από το όνομα</i></p>	Τίτλος ταινίας	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Η ιστορία πίσω από το όνομα
	URL ταινίας	https://bit.ly/3nCk5yJ
	Τρέιλερ ταινίας	https://bit.ly/2VITzZ0
	Είδος ταινίας	Ιστορικό ντοκιμαντέρ
	Χώρα	Ελλάδα
	Έτος	2021
	Διάρκεια σε λεπτά	18' 04''
	Συνεντευξείς	Ευάγγελος Καραμανωλάκης
	Συμμετοχή	Θάνος Βερέμης
	Γλώσσα	Ελληνικά
	Ηλικιακή ομάδα	14 ετών και άνω
	Τόπος	Αθήνα
	Τίτλος ΠΜΣ	Επιστήμες της αγωγής – Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός Διαδικτυακής (online) Εκπαίδευσης
	Τίτλος μαθήματος	Ανάπτυξη Ψηφιακού Οπτικοακουστικού Υλικού
Όνομα διδάσκοντα	Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός	
Εκπαιδευτικό θέμα	Ιστορία Το Ελληνικό Κράτος από την ίδρυσή του ως τις αρχές του 20 ^{ου} αι. ο Ιωάννης Καποδίστριας και η εκπαιδευτική του πολιτική Το πρώτο Πανεπιστήμιο Κοινωνική και πολιτική αγωγή	
Σύνδεσμοι σε άλλες πηγές σχετικές με το θέμα της ταινίας	Αναλυτική παρουσίαση στον Πίνακα Πηγών του Παραρτήματος	